

“Afet, acil durum, kriz” kelimeleri bazen yan yana bazen ayrı ayrı kullanılmakta, bazen aynı anlamda bazen de farklı anlamlar yüklenmektedir. Hukuk sistemimizde yer almamasına rağmen, bazı valiler bilinen olaylar sonrası, “Kriz Masası” kurduk gibi talihsiz beyanlarda bulunmaktadır. Oysa valinin “GAMER ve Afet ve Acil Durum Yönetim Merkezleri” bulunmaktadır. Olayın niteliğine göre bu yerlerden birinde yer alması gerekecektir.

AFAD (Afet ve Acil Durum Yönetim Başkanlığı) 2017 yılında “Kriz Yönetim Eğitimi” başlıklı bir eğitim programı uygulamıştır. Bu programı öğrendiğim zaman Başkanlığa, başkan ve ilgili daire başkanlıklarına hitaben aşağıdaki yazıyı göndermişim.

Mustafa AYDIN
(E) Vali Yardımcısı

“Afet, Acil Durum ve Kriz” KAVRAMLARI ÜZERİNE

Sayın Başkan, değerli arkadaşlar,

1- Başkanlık tarafından “Kriz Yönetim Eğitimi” planlanmış ve İzmir’de uygulanmaktadır.

Eğitimin Hedefleri olarak aşağıdaki tespitler yapılmıştır.

“Eğitim programının katılımcılara aşağıdaki becerileri kazandırması hedeflenmektedir:

- Kriz yönetimi ve müdahale ilkeleri, stratejileri ve tekniklerinin kavranması,
- Krizlere müdahale etme ve yönetme noktasında ihtiyaç duyulan yapı ve süreçler için gereken bilgi ve becerilerin kazanılması,

- Kriz yönetimi süreçlerinde yer alan kurumlarda bir kriz yönetimi kapasitesi tesis edilmesi,
- AFAD ve ilgili paydaşların kriz yönetimi kapasitesini geliştirebilecek önlemlerin belirlenmesi.

2- Yürürlükteki yasal düzenlemelerin hiçbir yerinde “Kriz”, “Kriz Yönetimi” kelime/ ifadeleri geçmemektedir.

“Başbakanlık Kriz Yönetim Merkezi Yönetmeliğinde” ve buna bağlı çıkarılan yönetmelikler’de bu kavramlar geçmekte olup; bu yönetmelikte halen yürürlükte değildir.

3- Yürürlükteki yasal düzenlemeler, “Afet” ve “Acil Durumları” tanımlamış ve

tüm planlama çalışmaları bu kavramlarla birlikte ve buna dayanılarak yapılmaktadır.

Dolayısıyla bu eğitimde hedeflenen ve yukarıda belirtilen, “kriz yönetimi ve müdahale ilkeleri, ihtiyaç duyulan yapı ve süreçler, kriz yönetim kapasitesi vb.” konuların uygulamada karşılığı maalesef olamayacaktır ve katılımcıların kafaları karışacaktır.

4- Çalışma bir akademik çalışma, bir araştırma ve mevcut sistem dışında yeni bir model arayışı ise ancak bir karşılığı olabilecektir.

5- Konu başlığı ve içeriği proje ortamı kurumca belirlenmişse o da ayrı bir sorundur.

6- Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığının hiçbir düzenlemelerinde yer almayan bir konu başlığında eği-

tim yapılmaktadır. Proje tanıtımında belirtilen “AFAD Kurumsal Kapasitesinin Güçlendirilmesi ve Afet ve Acil Durum Yönetim Sisteminin Geliştirilmesinin” sağlanması ne kadar mümkün olacaktır!

Bilgi edinmeniz dileklerle, saygılarımla. 12.09.2017

Mustafa AYDIN

Adana Vali Yardımcısı

3- Son zamanlarda okuduğum iki yayında da bu kavramlar kullanılıncaya, bir değerlendirme yapmak istedim.

a) “Afet ve Kriz Yönetimlerinin Ayrılması Hakkında Bir Değerlendirme” başlıklı yazıda yazarımız bir öneride bulunuyor. Yaptığı değerlendirmelerin kısa bir bölümü aşağıda belirtilmiştir.

“Belirtilen hususlar göz önüne alındığında afet ve kriz yönetimleri ayrımının yapılarak öncelikle afet yönetiminin riski yönetmek, kriz yönetiminin ise afet sırasında oluşan kaotik durumun etkilerini gidermeye yönelik çalışmaları yürütmek

amacıyla kapsam ve süreçlerinin farklı olduğu kabul edilmelidir..... kriz yönetimi; afetin öncesi, sırası ve sonrası dönemlerinde olabilecek hasarların asgari kayıp ve zararlarla atlatılabilmesi için ayrı bir bilim, disiplin alanı olarak görülmeli ve farklı bir yöntemle çalıştığı ilgililerce kabul edilerek oluşturulacak politika da bu hususlar göz önüne alınmalıdır” (Çağırtekin, 2022: 46).

“Bu öneri doğrultusunda afet yönetimi; planlama ve zarar azaltma, iyileştirme dönemleri, kriz yönetimi ise, hazırlık ve müdahale aşamalarından oluştuğu kabul edilip belirlenecek politikanın çıkış noktası olacaktır” (çağırtekin, 2022: 48).

Ülkemizde illerde olması gereken “İl Afet ve Acil Durum Yönetim Merkezleri” bile halen yönetmeliğinin aradığı şartları taşımadığı halde yeni birimler kurmak ne kadar doğrudur? Ayrıca afet döngüsünde tanımlanan görevler ve bu görevleri yapacak kişiler iç içe geçmişken görev tanımı ve personel nasıl ayrılacaktır? Ülkemiz açısından uygulama kabiliyeti olacağını düşünmemekteyim.

b) “Afet ve Acil Durumlarda Mülki İdare” başlıklı yazıda yazarlarımız mülki idarenin görevlerini anlatmak istiyor ama “kriz” kelimesini de çok sık kullanıyor. Yaptığı değerlendirmelerin kısa bir bölümü aşağıda belirtilmiştir.

“Aslında afet, kriz ve acil durum kavramlarının birbirleri ile yakından ilişkili ve etkileşim içinde olduklarına dikkat etmek gerekmektedir” (Çapar ve Koca 2022: 61).

“Çalışmanın amacı ise mülki idare amirlerinin kriz ve acil durumları yönetme kapasitesini ortaya koymaktır” (Çapar ve Koca 2022: 62).

“Çalışmanın bu bölümünde mevzuatta kriz, afet ve acil durum; öncesi, esnası ve sonrasında mülki idare amirlerine verilen görev, yetki ve sorumluluklara özet olarak değinilecektir” (Çapar ve Koca 2022: 68).

“Yukarıda değinilen temel mevzuat dışında mülki idare amirlerine kriz, afet ve acil durum hallerinde görev, yetki ve sorumluluk veren birçok düzenleme de bulunmaktadır” (Çapar ve Koca 2022: 70).

Bu kavramların birbirleri ile yakından ilişkili ve etkileşim içinde olduğu doğrudur. Ancak yukarıdaki yazıda kriz hallerinde mülki amirlerine görev ve yetki veren bir düzenlemeden, yetki ve sorumluluklarından bahsedilmemiştir.

4- “Afet ve Acil Durum Müdahale Hizmetleri Yönetmeliği’nin” 4. maddesi tanımlar bölümünde;

“a) Acil durum: Toplumun tamamının veya belli kesimlerinin normal hayat ve faaliyetlerini durduran veya kesintiye uğratan ve acil müdahaleyi gerektiren olayları ve bu olayların oluşturduğu **kriz halini**”, şeklinde yapılan tanımda “kriz halinde” denilerek bir durumu tespit etmiştir.

Bunun dışında yasal düzenlemelerde “kriz”, “kriz yönetimi” keli-

meleri yer almamaktadır. Sistem “Afet ve Acil Durumlar” üzerine kurulmuştur.

5- TARAP- Türkiye Afet Risk Azaltma Planı (2022-2030)’nda; “1- Türkiye Afet Risk Azaltma Planı TARAP” başlığında; “Afetlerin sayısı ve sıklığı ile birlikte verdikleri sosyal ve ekonomik zararlar son yıllarda katlanarak artmaktadır. Bu kayıplarla başa çıkabilmek için “Kriz Yönetimi” anlayışından “Risk Yönetimi” anlayışına geçen, afet öncesi hazırlık, planlama ve risk azaltma çalışmaları, eğitim ve bilinçlendirme faaliyetleri, erken uyarı ve kesintisiz haberleşme projeleri ile afetin zararlarını en aza indirmeye çalışan bir afet yönetim sistemi oluşturulmuştur.

Yani burada yönetim anlayışı olarak “Kriz Yönetimi anlayışından” vazgeçildiği belirtilmektedir.

6- Sonuç olarak bugünkü şartlarda; “kriz, kriz yönetimi, kriz masası” gibi ifadelerin kullanılmasının doğru olmadığını, hukuki olmadığını ve bir karşılığının olmadığını düşünmekteyim.

Yasal düzenlemeler değişir, afet/acil durum yerine kriz kelimesi kullanılır veya bazı olaylar için kriz tanımlanırsa o zaman “Kriz Yönetimi” kurumsal olarak yerini bulabilecektir.

KAYNAKÇA

Çağırtekin, C. (2022) Afet ve Kriz Yönetimlerinin Ayrılması Hakkında Bir Değerlendirme. İdarecinin Sesi Dergisi, Sayı:209.

Çapar, S. ve Koca, M. (2022) Afet ve Acil Durumlarda Mülki İdare. Sürdürülebilir Kalkınma Gündeminde Afet Politikaları, Editör: Önder Bozkurt.

Afet ve Acil Durum Müdahale Hizmetleri Yönetmeliği.

TARAP- Türkiye Afet Risk Azaltma Planı (2022-2030).